

Archeologienota: De verkaveling aan de Jules Van Ooststraat te Aarsele (Tielt)

**Annelies De Raymaeker
Stephanie Cousin**

**Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba**

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode		2017J334
Locatie	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Tielt
	Deelgemeente	Aarsele
	Adres	Jules Van Ooststraat 55, 8700 Aarsele
Kadastrale gegevens		Tielt, Afd. 6, Sectie B, nrs. 206B, 209S, 209Y, deel van 209E2
Oppervlakte onderzoeksgebied		0,87 ha
Bounding Box		X: 83286; Y: 188119
		X: 83452, Y: 188244
Kadasterplan		Fig. 2.1

2.2 Gemotiveerd advies

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (projectcode: 2017J334) blijkt verder archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem nodig, dit omdat onvoldoende informatie is gegenereerd om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor een archeologische opgraving en/of behoud *in situ* van aanwezige archeologische waarden.

Het bureauonderzoek toont aan dat er archeologisch relevante waarden uit alle mogelijke perioden vanaf de metaaltijden tot en met WOII kunnen worden verwacht binnen de contouren van het projectgebied. Het terrein is de laatste eeuwen uitsluitend gebruikt geweest als akkerland of weiland en er worden geen structurele bodemverstoringen verwacht met uitzondering van het te verwijderen gebouw aan de Jules Van Ooststraat.

Het projectgebied zal verkaveld en verkocht worden. Op de kavels zullen in totaal 22 woningen worden gebouwd. De verstoringsdiepte is echter niet gekend, maar in regel wordt de vorstvrije funderingsdiepte van woonhuizen vastgelegd op 80 cm beneden het maaiveld. Het is nog niet duidelijk of de huizen worden onderkelderd. De verstoringsdiepte ter hoogte van de wegenis, riolering en waterbuffer bedraagt max. 3 meter onder het maaiveld. Het volledige areaal van de verkaveling dient dus te worden beschouwd als een zone waar het bodemarchief en mogelijk aanwezige archeologische resten wordt bedreigd door (diepe) graafwerkzaamheden.

Omwille van de combinatie van een reeks factoren is het (economisch en juridisch gezien) wenselijk om verder vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren in een uitgesteld traject. Het terrein is namelijk nog niet in eigendom van de initiatiefnemer van de verkaveling.

Eerst wordt de opportuniteit van de diverse methoden van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Landschappelijke boringen	Nee	Tijdens het bureauonderzoek kwamen geen elementen aan het licht die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van verstoringen. De archeologische verwachting naar prehistorische artefactensites is dermate laag, dat een booronderzoek binnen dit onderzoek enkel een meerkost en onnodige verstoring van de bodemopbouw betekent.
Landschappelijke profielputten	Nee	Tijdens het bureauonderzoek kwamen geen elementen aan het licht die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van verstoringen. De archeologische verwachting naar prehistorische artefactensites is dermate laag, dat een booronderzoek binnen dit onderzoek enkel een meerkost en onnodige verstoring van de bodemopbouw betekent.
Geofysisch onderzoek	Nee	Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Ook dient er op gewezen te worden dat vooral grote en specifieke sporen opgemerkt worden tijdens dit soort onderzoek. Kleinere sporen die mogelijk deel uit maken van een plattegrond worden al sneller niet opgemerkt. Ook dient na de uitvoering van geofysisch onderzoek steeds verder onderzoek met ingreep in de bodem plaats te vinden om de aard van de aangetroffen anomalieën te verifiëren.
Veldkartering	Nee	Binnen dit onderzoek biedt deze methode geen meerwaarde en zal dit vermoedelijk niet tot kenniswinst leiden.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het bureauonderzoek kwamen geen elementen aan het licht die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van verstoringen. De archeologische verwachting naar prehistorische artefactensites is dermate laag, dat een booronderzoek binnen dit onderzoek enkel een meerkost en onnodige verstoring van de bodemopbouw betekent.

Waarderend archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het bureauonderzoek kwamen geen elementen aan het licht die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van verstoringen. De archeologische verwachting naar prehistorische artefactensites is dermate laag, dat een booronderzoek binnen dit onderzoek enkel een meerkost en onnodige verstoring van de bodemopbouw betekent.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Nee	Tijdens het bureauonderzoek kwamen geen elementen aan het licht die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van verstoringen. De archeologische verwachting naar prehistorische artefactensites is dermate laag, dat een booronderzoek binnen dit onderzoek enkel een meerkost en onnodige verstoring van de bodemopbouw betekent.
Proefsleuven en/of proefputten	Ja	Het is nuttig deze methode toe te passen op het terrein, omdat de onderzoekstechniek een beter ruimtelijk inzicht biedt dan de voorgaande onderzoekstechnieken. Omwille daarvan, en de verwachting dat er geen complexe verticale strategie aanwezig is, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Om beter ruimtelijk inzicht toe te laten is het nodig een groter percentage van het terrein (12,5%) te onderzoeken dan de voorgaande onderzoeksmethoden, wat resulteert in een grotere schadelijke impact op het bodemarchief. Deze methode is echter niet overdreven schadelijk te noemen. Ondanks de grotere schadelijke impact op het bodemarchief is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de eventuele aanwezigheid van een archeologische site op het terrein.

Na afweging van de opportuniteit van elke individuele onderzoeksmethode wordt de combinatie van verschillende methoden afgewogen op basis van dezelfde criteria. Op basis van hogerstaande afwegingen wordt een vooronderzoek voorgesteld dat bestaat uit een proefsleuvenonderzoek.

Het vooronderzoek dient, net als de verkaveling, in twee fasen te verlopen. Na afbraak van de woning aan de straatkant en het verwijderen van de bomen kan het vervolgonderzoek op de te verkavelen zone van fase 1 van start gaan. Er kunnen nog geen proefsleuven worden aangelegd op de zone die wordt verkaveld in fase 2. Pas wanneer fase 2 in ontwikkeling komt (na augustus 2025) en volledig toegankelijk is, kan het uitgestelde vooronderzoek binnen deze zone worden uitgevoerd.

2.3 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveau's aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Verder dient het vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Kunnen de gegevens uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem bijkomende informatie aanleveren die toelaten de hypothesen gebaseerd op het bureauonderzoek bevestigen, verfijnen of bij te sturen op vlak van de opbouw van de ondergrond, aanwezigheid van intacte bodems, verstoring van de oorspronkelijke bodem, verwachte periode en aard van de site bijvoorbeeld?

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveau's?
- Waar ligt/ lag de hoogste grondwaterspiegel?
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn er, ondanks de lagere verwachting voor sporensites vanaf de late middeleeuwen, toch resten uit deze periode aangetroffen?

Het vooronderzoek in zijn geheel kan als volledig worden beschouwd als er voldoende informatie werd gegenereerd om:

- een te bekrachtigen nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft.
- een te bekrachtigen nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft.
- een te bekrachtigen nota op te maken die de onmogelijkheid voor een behoud in situ staft en een plan van aanpak hiervoor biedt.
- een te bekrachtigen nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft en een plan van aanpak hiervoor biedt.

De onderzoeksmethode beslaat de oppervlakte van 8.773 m², zoals die is afgebakend op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (fig. 2.1). In fase 1 dient een oppervlakte van ca. 6029 m² te worden onderzocht. In fase 2 dient een oppervlakte van ca. 2744 m² te worden onderzocht (fig. 2.2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen van het assessment beantwoord zijn.

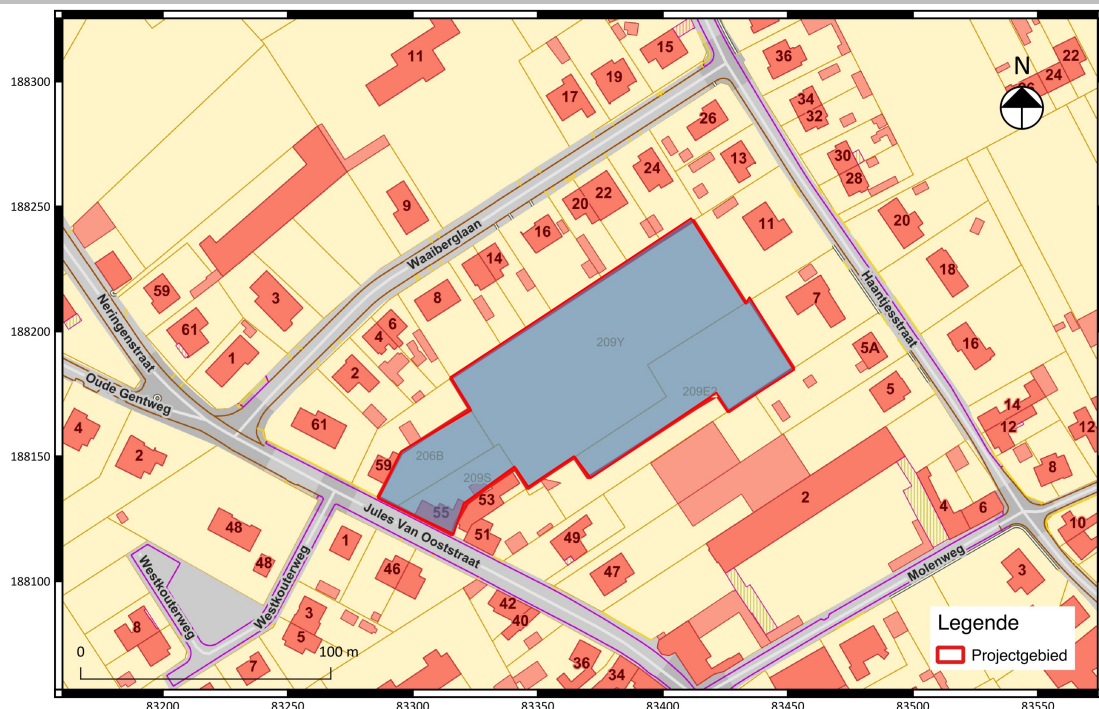

Fig. 2.1: Situering van het projectgebied op het kadasterplan met in het blauw de zone die in aanmerking komt voor verder onderzoek (©CADGIS).

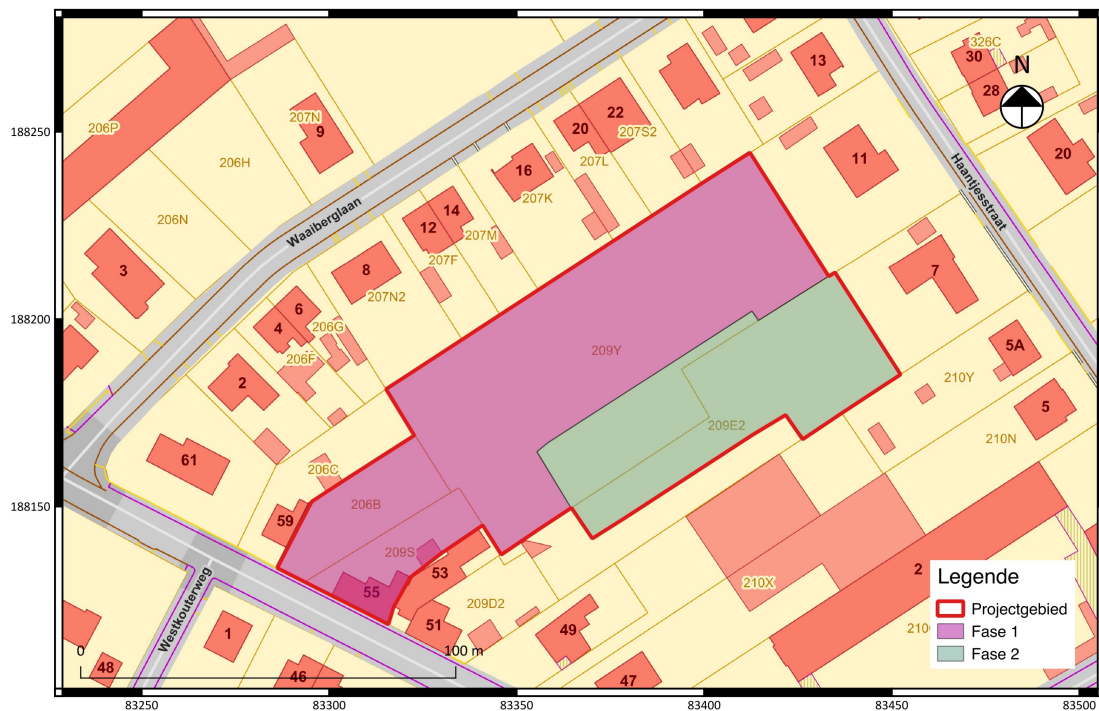

Fig. 2.2: Faseringsplan.

2.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van de Goede Praktijk van toepassing. Het betreft een site zonder complexe verticale stratigrafie (landelijke context).

De aanlegdiepte van de proefsleuven wordt tijdens het veldwerk bepaald door een veldwerkleider op basis van de vraagstelling en de onderzoeksdoelen. Ook de inplanting en omvang van kijkvensters wordt tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. Kijkvensters worden niet alleen aangelegd om aangetroffen sporenconcentraties nader te bekijken, maar ook om schijnbaar lege zones te verifiëren.

De proefsleuven hebben een breedte van 2 m en worden haaks op de aanwezige reliëfgradiënt (van NO naar ZW) aangelegd om de relatie tussen de lithostratigrafische opbouw van de ondergrond en het reliëf zo accuraat mogelijk te vatten. De proefsleuven worden aangelegd in een vast grid. Het betreft parallelle raaien van ononderbroken proefsleuven met een maximale tussenafstand van 15 m ten opzichte van elkaar, gerekend vanuit de centrale lengte-as van de sleuven (fig. 2.3).

Door middel van proefsleuven wordt 10% van het totale onderzoeksareaal onderzocht. De oppervlakte van de kijkvensters bedraagt 2,5%. Indien er een archeologische site wordt aangetroffen, worden extra proefsleuven en/of kijkvensters gegraven om een afbakening van de site te bekomen. Kijkvensters worden ook gegraven om schijnbare lege zones te controleren.

De proefsleuven en eventuele kijkvensters worden uitgegraven met een graafmachine met en tandenloze bak. De proefsleuven worden aangelegd op alle archeologische niveaus waarop grondsporen te zien zijn. De teelaarde en eventueel onderliggend colluvium worden verwijderd.

Bij het leesbaar maken van het te registreren grondvlak dient aandacht te worden besteed aan de aanwezigheid van lithisch materiaal. Een steentijdsite is weinig waarschijnlijk, maar kan immers niet worden uitgesloten. Indien een steentijdsite wordt aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, worden de artefacten in 3D geregistreerd. Het verdiepen moet worden gestopt en de locatie van de vondsten en de directe omgeving moet middels boringen worden gewaardeerd. Indien hieruit de aanwezigheid van een of meerdere behoudswaardige vuursteenclusters blijkt, moet de het aanleggen van de sleuf ter plaatse gestaakt worden en de locatie behouden worden voor minstens een prospectie of een opgraving van het materiaal. Het materiaal wordt tijdens het veldwerk voorgelegd aan een ervaringskundige lithische artefacten.

De uitvoerders van het proefsleuvenonderzoek dienen niet te beschikken over bijkomende specifieke competenties ten opzichte van deze opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

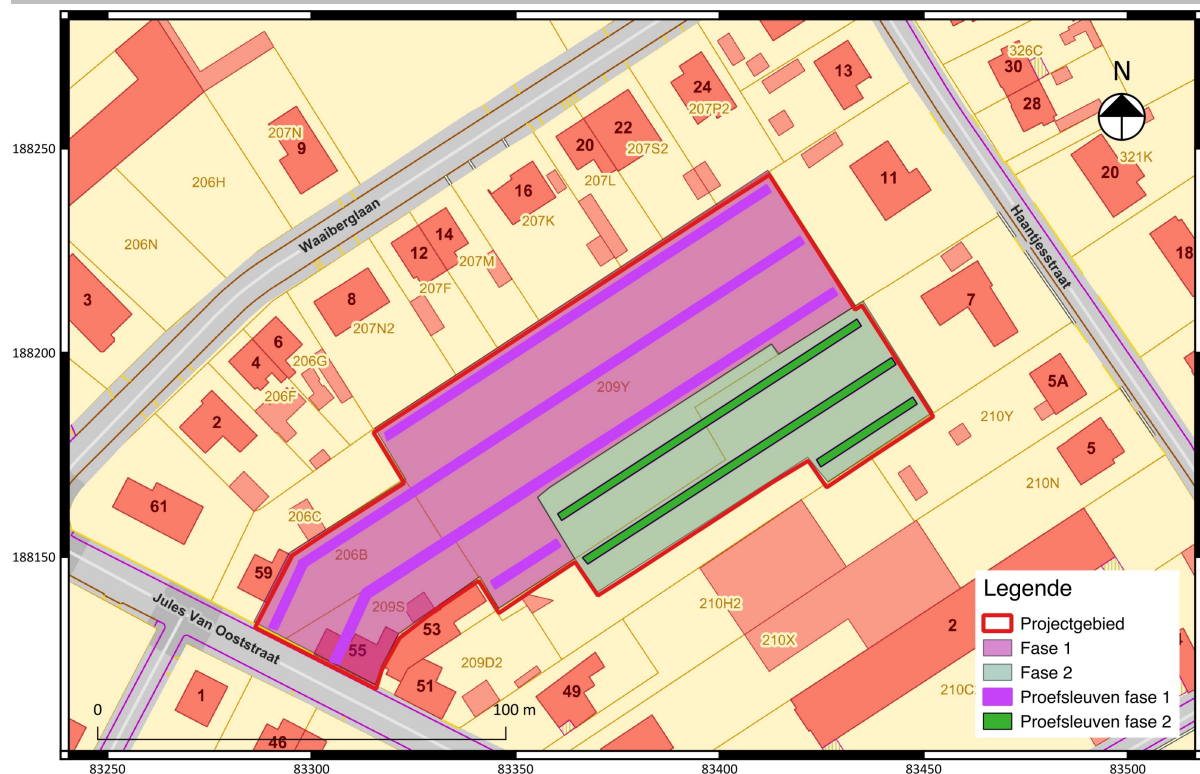

Fig. 2.3: sleuvenplan.

2.3.3 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.

2.3.4 Timing veldwerk

Het veldwerk kan pas worden uitgevoerd nadat de gronden volledig in eigendom zijn van de initiatiefnemer van de verkavelingswerken. Voorafgaand het uitvoeren van het vooronderzoek dienen de aanwezige bomen en bebouwing te worden verwijderd (fase 1). De aanwezige bomen dienen niet te worden ontworteld. De afbraak van de woning dient te gebeuren tot op het niveau van het huidige maaiveld, de funderingen dienen niet verwijderd te worden om verdere verstoring van het bodemarchief te voorkomen.

Het aanleggen van proefsleuven op de zone die in fase 2 verkaveld wordt, kan pas worden gestart eens de zone van fase 2 in ontwikkeling wordt gebracht (na augustus 2025).